

אֶשְׁתַּמוּדַע נְהוֹרָא כי אלמלא שהיה חושך לא היה ניכר האור וְלֹא

אֶתִּיּא (נ"א אֶתְחַזֵּיא) **תּוֹעֵלְתָא לְעֵלְמָא מְנִיה** ולא היתה באה ממנו

תועלת לעולם, כי בהיות החושך אז מתחזק האור להעבירו ומוציא תועלתו לעולם ואם לא

היה חושך היה האור נדעך בלתי מתחזק, וכן ענייני החכמה מפני היותם מתנגדים אליה

אור הרשב"י

מהרמב"ם ז"ל. כי הוא למד קודם לכן כל התורה כולה בשלמות הלכות ואגדות תוספת' ספרא וספרי וכולי' תלמודא בבלי וירושלמי כמו שנראה מספר משנה תורה שחבר. וכדי להשיב את האפיקורוס עשה ספר המור' לסתור המופתים והראיות שהביא הפילוסוף לקיים קדמות העולם וכן בענין ההשגחה. ולפי שהיו בזמנו הרבה מישראל נבוכים בעקרי התורה מפני מה שלמדו מן החכמה היא וכו' ע"ב.

וכבר הארכנו בזה די (וע"ע בשו"ת משנה הלכות ח"ח סימן רמז). והעיקר הגדול שיודע האדם את כל דברי התורה מהתנ"ך ש"ס ופוסקים ויוסף עוד חכמה קדושה והשגה בסתרי תורה ואשרנו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו שזיכנו ונתן לנו הרשות למלא כרסנו ממקרא משנה תלמוד ופוסקים ואחר כך לעסוק בחכמת הקבלה ואז מתקדש האדם בקדושה ועי"כ נשמתו תלך בדרך סלולה המלך בית אל מקום אשר שם היה אהלה תתרוםם ותתגדל ברוב גדולה. [ועיין עוד שומר אמונים קדמון ויכוח ראשון אות ל"ז].

האדם הוא עסק המשנה והתלמוד ואשר טוב לישראל. כי למוד התורה יועיל לעצמו ולאחרים שכמותו ויועיל לעמי הארץ כי ימשכם לדרכי התורה והמצוה. ואשר יסיר לבו מזה ויתעסק בדברים ההם יסיר מעליו תורה ויראת שמים ויפסיד באותן הענינים כי יסלק מעליו כל דברי תורה לגמרי. ומזאת ההסרה יארע לאדם שישבש דעתו עד שלא יחוש לעזיבת התפלה. אבל אשר ימסרו עצמם לתורה ויראת שמים יצא להם מזה כי ינהגו כל ההמון לאחרית טובה בלא פקפוק ולא ישימו שום ספק בהקב"ה. ואם תראה שאותן בני אדם המתעסקים באותן חכמות יאמרו לך כי הוא דרך סלולה ובוה ישיגו ידיעת הבורא לא תאבה להם ודע כי יכזבו לך באמת. ולא תמצא יראת שמים ויראת הטא זוריוות וענוה וטהר' וקדוש' אלא במתעסקים במשנה ובתלמוד. עכ"ל התשובה ההיא. גם הרשב"א ז"ל כתב בכתב אחד שלח למנוע אותם המרגילים בניהם בלמוד אותן חכמות. וז"ל והנער היולד על ברכי חכמת הטבע ויראה ראיות ארסטו' עליו שבע באמת יאמין בו ויכפור בעקר, ואם נשיב אליו כל שכן שפקר. ע"ב. ואין להביא ראיה

הלומד צריך להתאמץ בתוספת טענות וראיות ותוספת חכמה, וכן הוא במקור השפע מהחכמה מפני החיצונים המנגדים אליה היא מתאמצת להעבירם וכדלהלן (אור החמה).

בגלל השטות אור החכמה מאיר יותר אל המלכות

תְּנָא למדנו שמה שכתוב **שֵׁשׁ יִתְרוֹן לַחֲכָמָה לַחֲכָמָה סֶתֶם** כל

חכמה בין חכמה דאבא שהיא למעלה ובין חכמה דמלכות שהיא למטה לכולם יש

תועלת מהסכלות להשגת החכמה. **דְּאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי אַבָּא,**

תָּא חַזִּי רְזָא דְּמַלְאָה בא וראה סוד הדבר, **לָא נְהִיר חֲכָמָתָא**

דְּלַעִילָא וְלֹא אֲתַנְהִיר חכמה דאבא לא היתה מאירה למלכות וגם לא היתה

מקבלת הארה בעצמה מן העליונים, **אָלָא בְּגִין שְׁטוּתָא דְּאֲתַעַר**

מֵאַתַּר אֲחֵרָא אלא בשביל השטות שהם החיצונים המתעוררים ומתגברים ממקום

אחר, **וְאֵלְמַלְאָה הָאִי נְהִירוּ וְרַבּוּ סִגְיָא וַיִּתִּיר לָא הוּא (לְהוּי)**

וְאֵלְמַלְאָה זֶה אֹר וְגִדּוּלָה רַבָּה וַיִּתִּירָה לֹא הִיָּה נִשְׁפַּע בַּחֲכָמָה וְלֹא מִמֶּנָּה, **וְלֹא**

אֲתַחֲזִיא תוּעֵלְתָא דְּחֲכָמָתָא ולא היתה נראית תועלת החכמה שהיא

מבררת הניצוצות הקדושות כי בה נברר הכל ואע"פ שבהכרח שהיה אור החכמה אבל לא

היה מתגבר גדל ורבה יותר אל המלכות כדי שתוכל להתגבר על החיצונים שלא יאחזו בה.

וּבְגִין שְׁטוּתָא אֲתַנְהִיר יִתִּיר וְנְהִירִין לִיָּה יִתִּיר ובגלל

השטות שהם הקלי' והחיצונים אור החכמה מאיר יותר אל המלכות וגם העליונים מאירים

לחכמה יותר, **הֵדָא הוּא דְּכִתִּיב שֵׁשׁ יִתְרוֹן לַחֲכָמָה לַחֲכָמָה**

סֶתֶם, מִן הַסְּכָלוֹת סֶתֶם וזהו שכתוב שיש יתרון לחכמה בין למעלה בחכמה

ובין למטה במלכות שהם הקלי' שבכל מקום. **וְכִן לְתַתָּא** וכך גם למטה בעוה"ז,
אֶלְמָלָא לָא הָוָה שְׁטוּתָא שְׂכִיחַ בְּעֵלְמָא, לָא הָוִי
חֲכַמְתָּא שְׂכִיחַ בְּעֵלְמָא אם לא היה מצוי השטות בעולם לא היתה מצויה
 החכמה בעולם כי לא היינו יכולים לחדד סברת האמת בשלילת זולתה.

ידיעת השטות ושלילתה היא המביאה תועלת אל האמת

וְהֵינּוּ דְרַב הַמְּנוּנָא סָבָא כַּד הָוּוּ יִלְפִין מְנִיָּה חֲבַרְיָא
רַזִּי דְחֲכַמְתָּא וזהו מה שרב המנונא סבא היה עושה כאשר היו יושבים
 אצלו החברים ללמוד סודות החכמה, **הָוָה מְסִדֵּר קַמְיֵיהוּ פְּרָקָא דְמַלְי**
דְשְׁטוּתָא היה מסדר לפניהם פרק של סברות שטות היינו סברות שאינן אמיתיות,
בְּגִין דְיֵיתִי תוֹעֵלְתָא לְחֲכַמְתָּא בְּגִינֵיהּ כדי שישללו אותם ויגיעו
 עי"כ להבנה עמוקה ויסודית יותר בסברת והבנת האמת ונמצא שידיעת השטות ושלילתה
 היא המביאה תועלת אל האמת. **הָוָה הוּא דְכְּתִיב** וזהו שכתוב (קהלת י'
יָקָר מִחֲכָמָה וּמִכְבוֹד סְכָלוֹת מְעַט מי שיקר מהחכמה והכבוד שיש
 בו, טוב שיתבונן גם מהסכלות מעט, **מִשּׁוּם דְהִיא תִּקְוֹנָא דְחֲכַמְתָּא,**
וּיִקְרָא דְחֲכַמְתָּא משום שהסכלות היא מתקנת את החכמה ומשפרת ומחדדת
 את הבנתה ועי"כ מתקבדת ומתייקרת יותר החכמה. **וְעַל דָּא כְּתִיב** ועל זה כתוב,
וְלִבִּי נוֹהֵג בַּחֲכָמָה וְלֹאֲחוּז בְּסְכָלוֹת אע"פ שליבי נוהג בחכמה אבל
 גם אוחז בסכלות כדי לייקר את החכמה.

מעט שטות מראה ומגלה את חשיבות החכמה וכבוד של מעלה יותר מכל הדרכים שבעולם

רַבִּי יוֹסִי אָמַר יֶקֶר מַחְכְּמָה וּמִכְבוֹד, כְּלוּמַר יֶקֶרָא דְחַכְמָתָא וְנֹוֹי דִּילָהּ החשיבות של חכמת התורה והנוי שלה,

וְיֶקֶרָא דְכְבוֹד דְלַעִילָא וכן החשיבות של כבוד העליון, מאי היא.

סְכָלוֹת מְעַט מה הוא סכלות מעט דהיינו **זְעִיר דְשִׁטּוֹתָא אַחֲזִי וְגַלִּי**

יֶקֶרָא דְחַכְמָתָא וְכְבוֹד דְלַעִילָא, יִתִּיר מִכָּל אַרְחִין דְעָלְמָא

מעט שטות מראה ומגלה את חשיבות החכמה וכבוד של מעלה יותר מכל

הדרכים שבעולם כי אע"פ שיש דרכים הרבה להראות יקר תפארת מעלת התורה עם כל

זה דרך זו גדולתה יותר מהכל (אור החמה). וכך גם בעליונים מעט התעוררות הקלי'

והחיצונים לאחוז במלכות הוא גורם להשפעה והתגלות גדולה של החכמה המבטלת אותם

ובזה מתגלה יותר כבוד המלכות יותר משאר דרכי ההנהגות בעולם [קעז].

זה לעומת זה עשה האלקים

כִּי־תֵרוֹן הָאֹר מִן הַחֹשֶׁךְ, תוֹעֵלְתָא דְנְהוֹרָא לָא אֲתִיָּא

(נ"א אַתְחִיָּא) **אֵלָא מִן חֹשׁוֹכָא** כי תועלת האור לא באה כי אם

אור הרשב"י

ישראל לגבי כבוד עילאה אלא האי סיכלות
שהיא רצועא בישא.

ומה שאמר עוד שתיקון הלבן נראה מהשחור
פירש מהרח"ו דהיא השכינה שהיא פתח
ושער להכיר החוורא שהיא התפארת.

[קעז] ומהרח"ו פירש יתיר מכל ארחין
דעלמא: זה יובן מפסוק "והנה טוב מאוד" דא
מלאך המות, כי פ"י לפי שהוא הגורם לכל
אדם יראת ה' מפחד המיתה, נמצא כי מכל
מכל הדרכים שבעולם אין מי שיחזיר את עם

הלימוד היומי